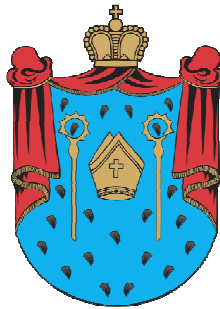

*Załącznik do Uchwały Nr XI.52.2011
Rady Miejskiej w Ujeździe z dnia 29 września 2011r.*

**Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Gminy Ujazd
na lata 2011-2020**

2011

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU.....	6
2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE	8
2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM.....	8
2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	11
2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	16
2.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE.....	17
3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	18
4. REALIZACJA PROGRAMU	21
SPIS TABEL I WYKRESÓW	22

WPROWADZENIE

Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska nastęrcza wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych.

Na potrzeby niniejszego Programu, najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna. Przemoc w rodzinie ogranicza się do czterech podstawowych rodzajów. Jest to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna i przemoc ekonomiczna. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje przemocy

Rodzaje przemocy	Formy zachowań
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.

Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
---------------------	--

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci. Rzadko mężczyźni, chociaż ostatnio coraz częściej można spotkać się ze stosowaniem przemocy także wobec mężczyzn. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Skutki wyuczonej bezradności, łagodzi stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- deficyty poznawcze, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc,
- deficyty motywacyjne, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację,
- deficyty emocjonalne, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość potrzebuje pomocy innych. Bez odpowiedniego

wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

Niniejszy Program został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ujeździe przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą (z art. 207 Kodeksu Karnego) należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw i oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych – w 2008 roku odnotowano 21.167 takich przypadków. Statystyki policyjne stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska ujawniają ponadto, że o ile w 1999 roku liczba ofiar przemocy domowej (według „Niebieskiej Karty”) kształtowała się na poziomie 96.955 osób (w tym 55.214 kobiet i 37.475 dzieci i młodzieży do 18. roku życia), o tyle w 2010 roku liczba ta wynosiła 134.866 (w tym 82.102 kobiety i 40.113 dzieci i młodzieży do 18. roku życia).

Podobna tendencja wystąpiła w przypadku sprawców przemocy domowej. W 1994 roku odnotowano 56.847 takich osób (w tym 54.669 mężczyzn), a w 2010 roku ich liczba wyniosła 83.390 (w tym 79.204 mężczyzn). Zdecydowana większość z nich w chwili popełnienia przestępstwa była pod wpływem alkoholu. W 1999 roku stwierdzono 48.459 takich osób, a w 2010 roku – 54.030.

Na przestrzeni lat 1999-2010 wzrosła również liczba przeprowadzanych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie – w 1999 roku przeprowadzono 72.031 takich interwencji, a w 2010 – 83.488.

Fakt, iż najczęściej do przemocy w rodzinie dochodzi pod wpływem alkoholu, potwierdza Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Według Agencji w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu. Szacowany wzrost liczby osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu – na podstawie testu przesiewowego CAGE, który pojawił się w badaniach zarówno w 2002, jak i w 2005 roku – wynosi ok. 36%. W badaniach z 2005 r. 6,7% konsumentów alkoholu – pytanych o ostatnie 12 miesięcy życia – miało pozytywny wynik testu (co najmniej dwie pozytywne odpowiedzi). Odnosząc ten wynik do całej populacji konsumentów (jak pokazują badania, jest to ok. 25 mln osób), można szacować, iż liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu wynosi obecnie w Polsce ok. 1,5-1,6 mln. To prawie dwukrotnie więcej niż wynosiły szacunki sprzed ostatnich 4-5 lat. Należy podkreślić, iż jednym z najczęstszych zagrożeń życia rodzinnego związanym z nietrzeźwością jest przemoc w rodzinie.

Według badań CBOS z 2002 roku w niemal co piątej polskiej rodzinie (18%) dochodzi do konfliktów z powodu nadużywania alkoholu. Z kolei badania z lutego 2005 r.

pokazują, że zdaniem 8% ankietowanych przyczyną konfliktów i nieporozumień w rodzinie jest nadużywanie alkoholu przez domowników. Zwykle respondenci mówili o nadużywaniu alkoholu i alkoholizmie innych domowników, rzadko o swoim.

Szerszy obraz zjawiska przemocy domowej w kraju wyłania się z badań przeprowadzonych w październiku 2007 roku przez TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pn. „Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich m.in., że

- przemoc w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie; dotyczy ono średnio około połowy rodzin,
- znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%),
- znaczny odsetek, bo prawie dwie trzecie Polaków (64%), zna w swoim otoczeniu (sąsiedztwie) rodziny dotknięte problemem przemocy,
- najczęściej dostrzeganymi formami przemocy są przemoc psychiczna (52%) i fizyczna (44%), w mniejszym stopniu ekonomiczna (26%) i seksualna (9%),
- kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%); większość z nich było ofiarami przemocy co najwyżej kilkukrotnie i wcześniej niż przed 12 miesiącami,
- przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często (14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko),
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach; 46% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu.

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym przedstawione informacje mogą nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę tego zjawiska.

2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Ujazd została oparta na analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy), a także badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców.

2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM

Diagnoza problemów agresji i przemocy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej oraz w domu rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie Ujazd placówkach oświatowych. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania tych problemów oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań profilaktycznych i leczniczych oraz koniecznych do podjęcia przedsięwzięciach. W sumie do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaryszowie (liczba uczniów: 73),
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Olszowej (liczba uczniów: 85),
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Ujeździe (liczba uczniów: 211),
- Publiczne Gimnazjum w Ujeździe (liczba uczniów: 197).

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące ujawnionych przypadków agresji i przemocy, tak w środowisku szkolnym, jak i w domu rodzinnym.

Tabela 2. Agresja i przemoc w placówkach oświatowych i w domu rodzinnym

problem	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaryszowie		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	3	
autoagresja		X
przemoc w rodzinie		X

Publiczna Szkoła Podstawowa w Olszowej		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		x
autoagresja		X
przemoc w rodzinie	1	
Publiczna Szkoła Podstawowa w Ujeździe		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	X	
autoagresja		X
przemoc w rodzinie		X
Publiczne Gimnazjum w Ujeździe		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	3	
autoagresja		X
przemoc w rodzinie		X

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Problemy agresji i przemocy z perspektywy placówek oświatowych były lepiej dostrzegalne w środowisku szkolnym, aniżeli rodzinnym. Najwięcej aktów agresji i przemocy ujawniono w Publicznej Szkole Podstawowej w Jaryszowie oraz Gimnazjum w Ujeździe. Z informacji płynących z tej części badań wynika również, że przemoc w rodzinie uczniów odnotowywana była niezwykle rzadko; w kilku przypadkach nie zarejestrowano jej wcale. Z pewnością na takie wyniki rzutuje fakt, iż znęcanie się nad członkiem rodziny jest zjawiskiem częstokroć ukrytym. Wiąże się ono bowiem z lękiem ofiar i świadków przed jego ujawnieniem. Takie podejście do problemu powoduje, że informacje przekazane przez placówki oświatowe mogą nie w pełni odzwierciedlać skalę przemocy w rodzinie w gminie. To samo z resztą tyczy się danych gromadzonych przez inne instytucje.

Badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania problemów agresji i przemocy

We wszystkich ankietowanych placówkach przeprowadzane były badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego pod kątem występowania problemu agresji i przemocy. Miały one głównie charakter ankietowy (przybierały również formę obserwacji i rozmów), a ich adresatami, obok dzieci i młodzieży, byli rodzice i nauczyciele. Badania wykazały co prawda, że uczniowie czują się bezpiecznie w szkole, niemniej zdarzają się w grupie rówieśniczej przypadki stosowania agresji słownej i fizycznej.

Uzyskane wyniki badań zostały przedstawione rodzicom i stały się podstawą do intensyfikacji działań profilaktycznych, obejmujących m.in. organizowanie pogadanek, warsztatów, spektakli i zajęć wychowawczych oraz prowadzenie rozmów interwencyjnych.

Pedagodzy zwrócili również uwagę na potrzebę przeprowadzenia badań ewaluacyjnych dotyczących skuteczności podejmowanych działań oraz głębszego zdiagnozowania sytuacji rodzinnej dzieci i młodzieży, m.in. w kontekście problematyki przemocy domowej.

Organizowane przez placówki oświatowe zajęcia profilaktyczne (w ramach szkolnego programu profilaktyki) przybierają m.in. formę lekcji wychowawczych, zajęć profilaktycznych, pogadanek, warsztatów i spotkań z pedagogiem i psychologiem. Uczestniczą w nich zarówno uczniowie, jak i ich rodzice oraz nauczyciele. Szkoły biorą także udział w ogólnopolskich kampaniach, np. „Zachowaj trzeźwy umysł” oraz programach: „Szkoła Bez Przemocy”, „Bezpieczny Internet”, „Stop Cyberprzemocy”, „Moje Dziecko on-line”, „Wpływ Gier Komputerowych na Młodego Człowieka”.

Wśród różnych form pomocy szkoły proponują uczniom i rodzicom dotkniętym problemem agresji i przemocy m.in. rozmowy z pedagogiem szkolnym i psychologiem, zajęcia terapeutyczne oraz organizowanie konsultacji w placówkach specjalistycznych (np. w poradni psychologiczno-pedagogicznej), a także opracowywanie specjalnych programów indywidualnego wsparcia oraz różnorodne zajęcia prowadzone przez specjalistów, umożliwiając nawiązanie kontaktu z ośrodkiem pomocy społecznej, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, powiatowym centrum pomocy rodzinie, policją, sądem rejonowym i kuratorami sądowymi.

Do podmiotów, z którymi szkoły podejmują współpracę w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy, ankietowani zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, policję i sąd rejonowy, Małopolskie Centrum Profilaktyki z Krakowa, Profilaktyczny Teatr „Kurtyna”, Grupę Wsparcia Pedagogów Szkolnych w Strzelcach Opolskich. Współpraca obejmuje przede wszystkim organizowanie pogadanek, konsultacji i warsztatów, świadczenie poradnictwa, przeprowadzanie diagnoz i interwencji oraz wymianę doświadczeń i rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, a także organizowanie spektakli.

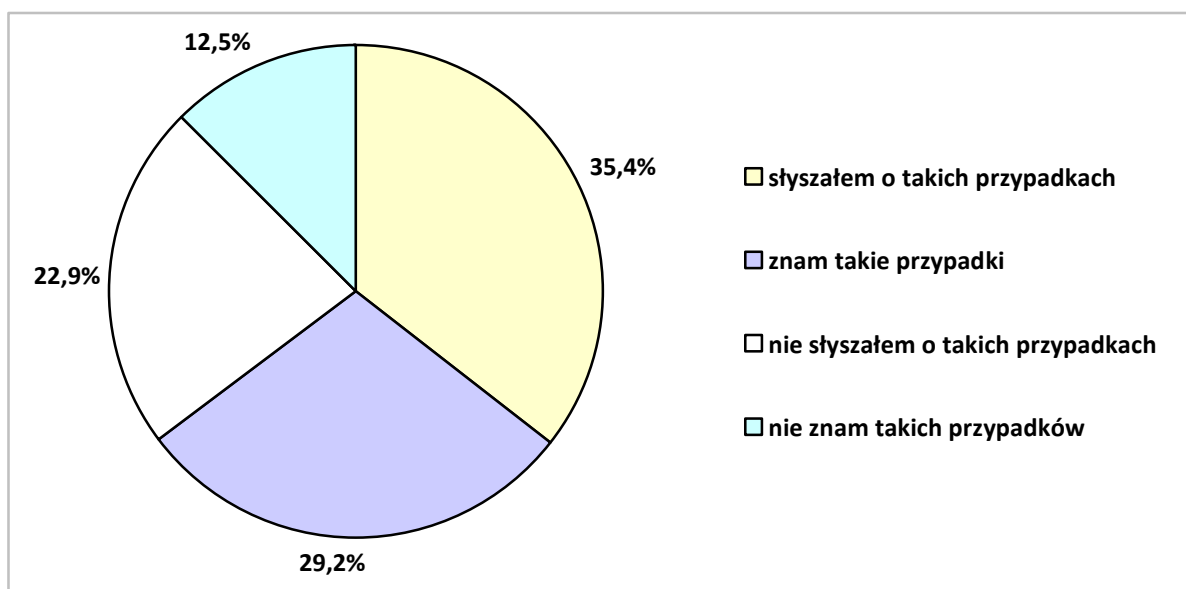
Pedagodzy pozytywnie ocenili współpracę z ww. instytucjami i organami, wskazywali jednocześnie na potrzebę zacieśnienia współpracy z kuratorami, pielęgniarzami środowiskowymi oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Ujazd badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesyłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. burmistrza, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 48 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Czy zna Pan(i) przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszał(a)?

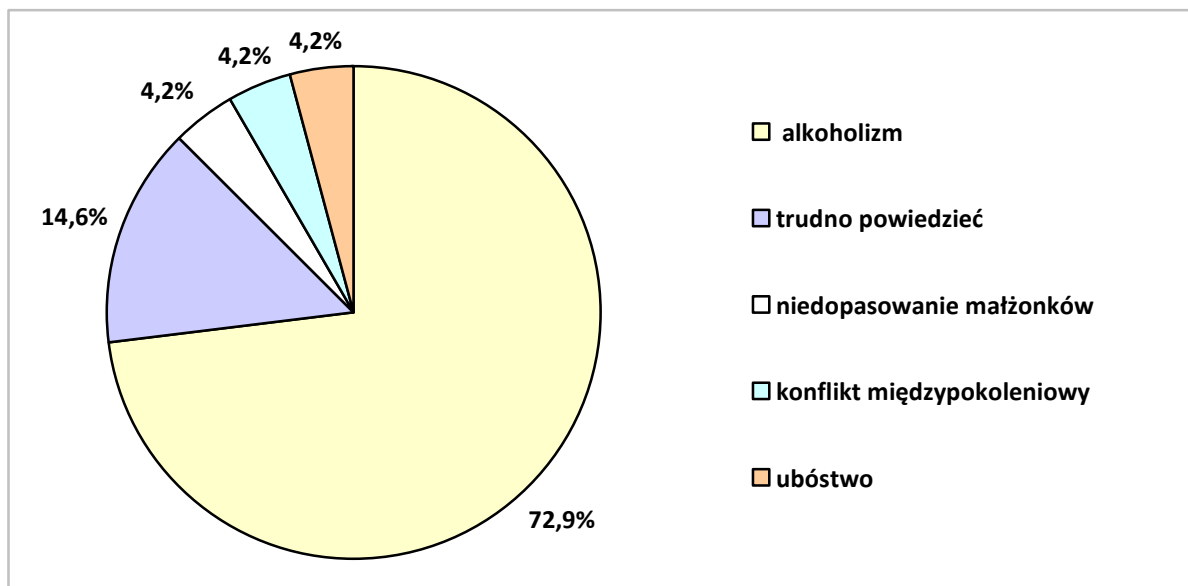

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (64,6%) odpowiedziała, że słyszała o przypadkach przemocy w rodzinie w gminie bądź je zna. 35,4% ankietowanych było odmiennego zdania.

W następnym pytaniu poproszono respondentów o opinię na temat najczęstszych przyczyn występowania przemocy w gminie. Otrzymane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 2. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie w gminie.

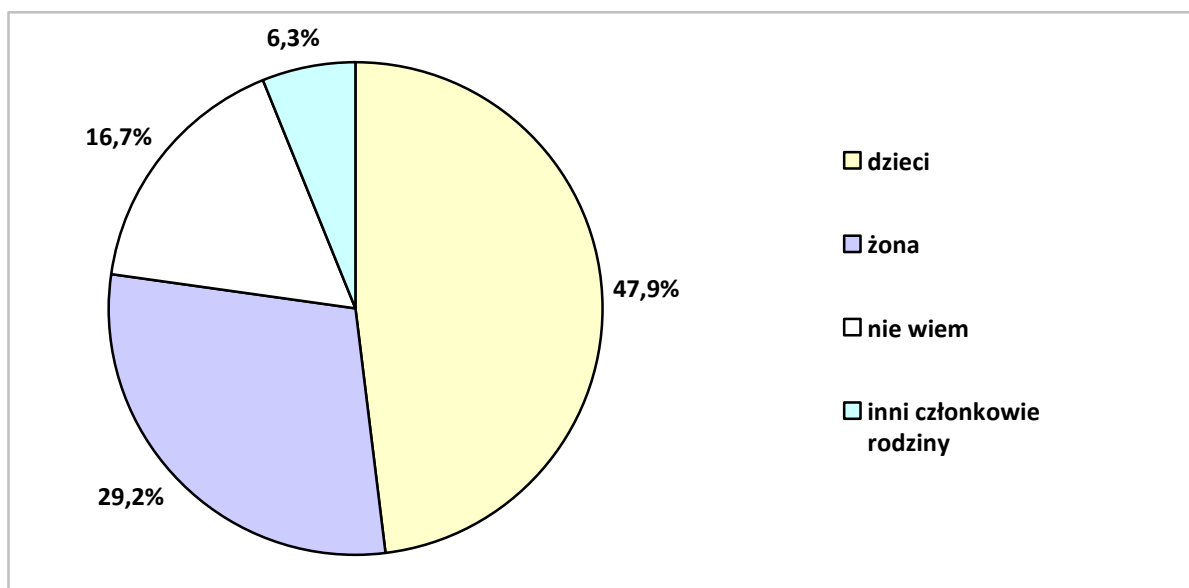

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przytłaczająca większość badanych (72,9%) jako główną przyczynę przemocy w rodzinie wskazała nadużywanie alkoholu. Niewielu ankietowanych wymieniło niedopasowanie małżonków, konflikt międzypokoleniowy i ubóstwo (po 4,2%). Zdania na ten temat nie miało 14,6% respondentów.

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

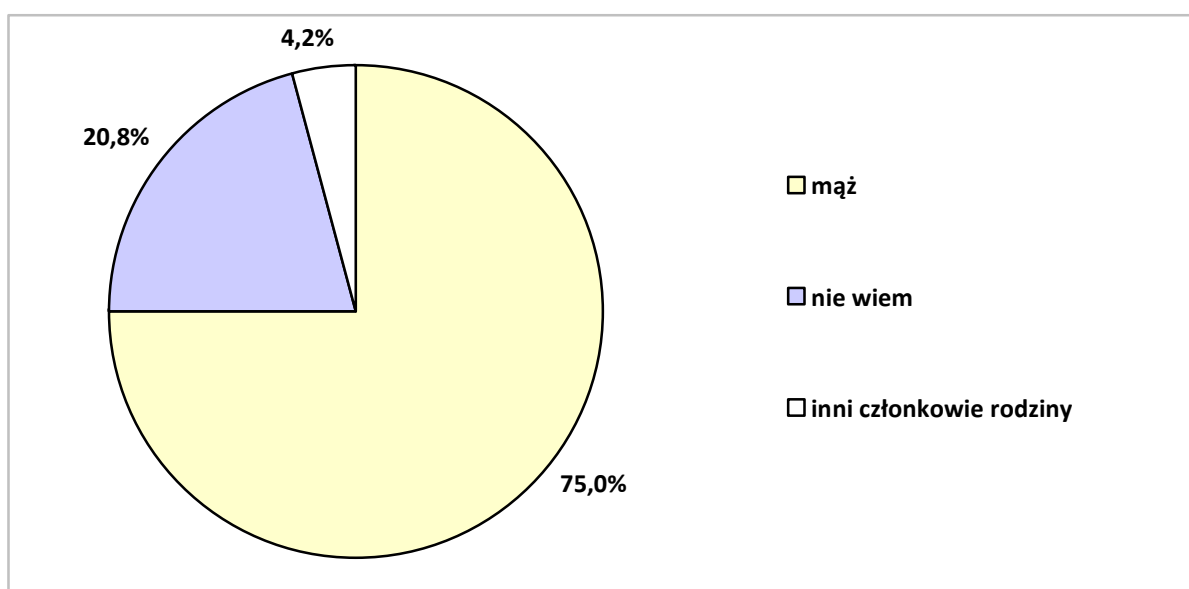
Wykres 3. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko połowa respondentów (47,9%) uznała, że najczęściej ofiarą przemocy padają dzieci, 29,2% wskazało żony, 6,3% innych członków rodziny, a 16,7% badanych nie miało zdania.

Wykres 4. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

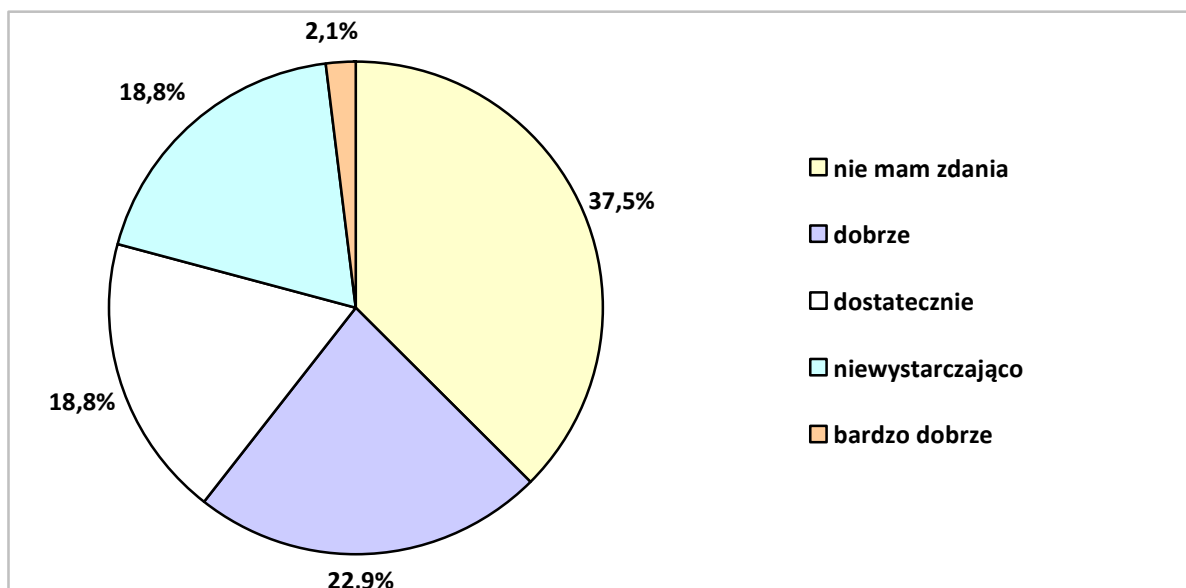
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (75%) uznała, że najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie jest mąż. 4,2% respondentów wskazało innych członków rodziny, a 20,8% nie miało zdania w tej sprawie.

Na podstawie powyżej przedstawionych danych rysuje się zatem modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami jego dzieci i żona.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Jak Pan(i) ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

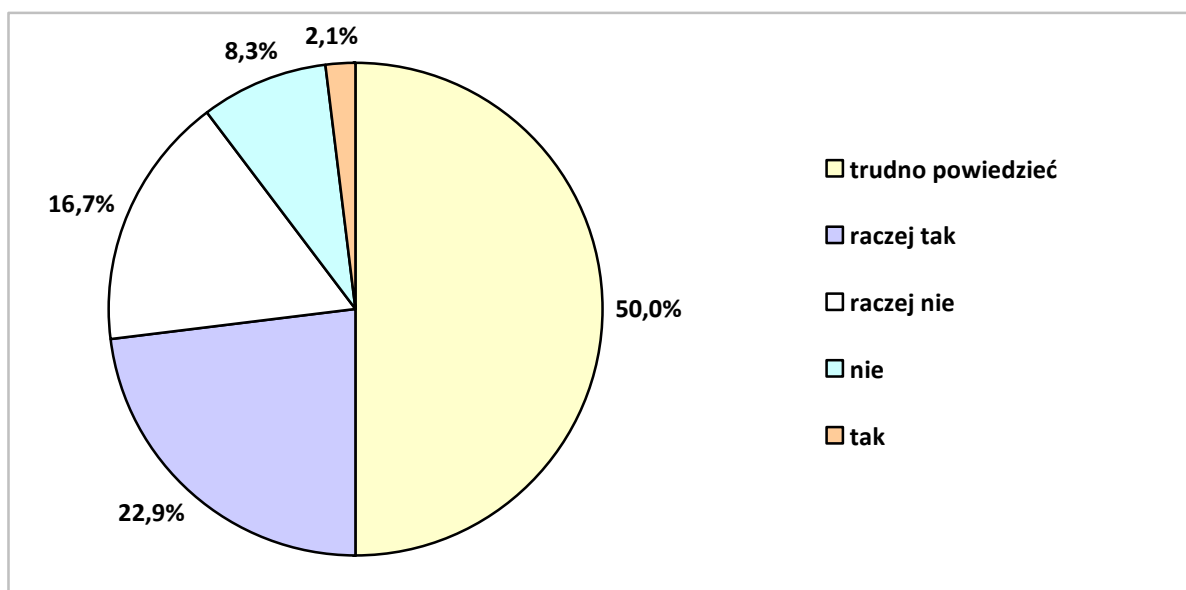

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Znaczna część badanych (43,8%) pozytywnie oceniła prowadzone w gminie działania profilaktyczne, uznając je za dobre, dostateczne, a nawet bardzo dobre. Jednocześnie 18,8% ankietowanych uznało je za niewystarczające, a 37,5% nie ma zdania w tej sprawie.

Odpowiadając na ostatnie pytania, ankietowani oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

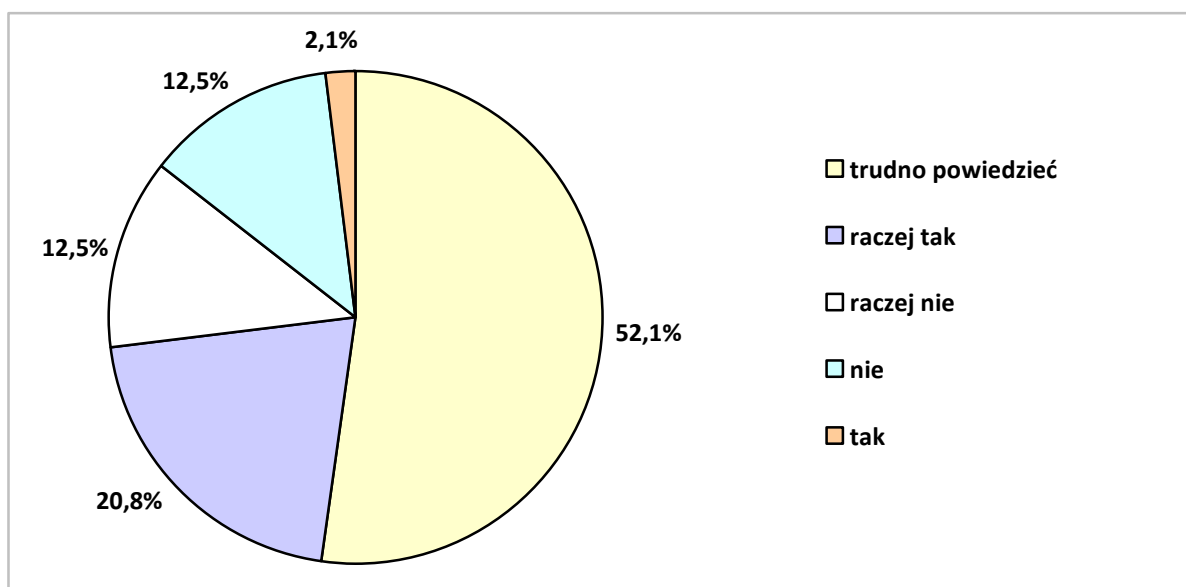
Wykres 6. Czy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Realizowaną w gminie ofertę pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie pozytywnie oceniło łącznie 25% badanych i tyłu samo było przeciwnego zdania. Jednocześnie połowa ankietowanych nie miała zdania w tej sprawie.

Wykres 7. Czy realizowana w gminie oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wypowiadając się na temat oferty wsparcia udzielanego sprawcom przemocy, respondenci mieli podobne zdanie, jak w przypadku oceny oferty pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie. 25% z nich uznało ofertę pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie za niewystarczającą, a łącznie 22,9% było odmiennego zdania. Ponownie największy odsetek badanych (52,1%) nie potrafił zająć jednoznacznego stanowiska w tej sprawie.

2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Obraz zjawiska agresji i przemocy uzyskany dzięki badaniom ankietowym przeprowadzonym wśród przedstawicieli placówek oświatowych i środowiska lokalnego dopełniają dane pochodzące z instytucji i organów działających w gminie bądź obejmujących swoim zasięgiem działania jej mieszkańców. Wśród nich szczególną uwagę należy zwrócić na ośrodki pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów społecznych oraz policję.

W latach 2008-2010 Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe wspierał rodziny zmagające się z przemocą domową i alkoholizmem, który niejednokrotnie prowadzi do wystąpienia tego pierwszego zjawiska. Zależność tę potwierdzają dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, według których – co wspomniano we wprowadzeniu – do przemocy w rodzinie najczęściej dochodzi pod wpływem alkoholu.

Poniższa tabela zawiera dane szczegółowe dotyczące rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu.

Tabela 3. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2008-2010 OPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu

powód przyznania pomocy	2008 r.		2009 r.		2010 r.	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
przemoc w rodzinie	2	4	1	3	1	3
alkoholizm	6	13	12	29	12	33

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujeździe.

O ile liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia OPS-u w związku z przemocą w rodzinie była znikoma (w 2008 roku 2 rodziny liczące 4 osoby, w latach 2009-2010

po 1 rodzinie liczącej 3 osoby), o tyle liczba osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu zwiększała się z roku na rok osła (z 6 rodzin liczących 13 osób w 2008 r. do 12 rodzin liczących 33 osoby w 2010 r.).

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełni Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ujeździe. W latach 2009-2010 Komisja kontaktowała się z 1 osobą dotkniętą tym problemem, nie skierowała natomiast nikogo na terapię, nie złożyła również w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie żadnego zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również policja. Współpracuje ona w powyższym zakresie z GKRPA, OPS-em, oraz pedagogami szkolnymi i kuratorami sądowymi. W 2010 roku policjanci Posterunku Policji w Leśnicy przeprowadzili w gminie 8 interwencji domowych zakończonych procedurą „Niebieskiej Karty”.

W analizowanym roku w gminie wszczęto również 20 postępowań przygotowawczych w związku z przestępstwami, których sprawcy znajdowali się pod wpływem alkoholu. Z raportu posterunku Policji w Leśnicy wynika, że w stosunku do roku 2009 nieznacznie zmniejszyła się liczba przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu, zmniejszyła się także liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”.

2.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

Do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie można zaliczyć grupy, instytucje i organizacje funkcjonujące na jej terenie lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców tego zjawiska. Do tych, które świadczą wsparcie ludności gminy Ujazd, należą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ujeździe,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym w Ujeździe,
- Centrum Terapii i Psychoprofilaktyki w Strzelcach Opolskich,
- Posterunek Policji w Leśnicy.

3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Ujazd na lata 2011-2020, jest następujący:

**Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie Ujazd,
zapewnienie ochrony jej ofiarom
oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz działań.

Cel operacyjny 1.:

Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Działania do celu operacyjnego 1.:

- Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.
- Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez podejmowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.
- Podjęcie działań w kierunku uruchomienia w gminie Telefonu Zaufania.
- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel operacyjny 2.:

Podniesienie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 2.:

- Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie m.in. poprzez organizowanie prelekcji i pogadanek oraz upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki.
- Organizowanie dla nauczycieli szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym.
- Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom.

Cel operacyjny 3.:

Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Monitorowanie przemocy w rodzinie w gminie; włączanie w tę działalność społeczności lokalnej.
- Zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
- Kontynuowanie przez pracowników socjalnych i przedstawicieli policji interwencji kryzysowych przeprowadzanych w rodzinach dotkniętym przemocą.
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym, działającymi na rzecz dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym, Centrum Terapii i Psychoprofilaktyki w Strzelcach Opolskich, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

4. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Ujazd na lata 2011-2020 mają charakter ciągły.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Burmistrz Ujazdu, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: placówki służby zdrowia, specjaliści, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, Centrum Terapii i Psychoprofilaktyki w Strzelcach Opolskich, inne ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Do oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane następujące wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie,
- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba porad,
- liczba przeprowadzonych interwencji,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej i szkoleniowej,
- liczba rodzin objętych pomocą terapeutyczną i prawną,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba programów i kampanii społecznych, w których brano udział,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto współpracę.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie i przedstawia je Burmistrzowi Ujazdu i Radzie Miejskiej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Rodzaje przemocy

Tabela 2. Agresja i przemoc w placówkach oświatowych i w domu rodzinnym

Tabela 3. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2008-2010 OPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu

Wykresy:

Wykres 1. Czy zna Pan(i) przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszał(a)?

Wykres 2. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 3. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 4. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 5. Jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 6. Czy realizowana w gminie oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 7. Czy realizowana w gminie oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?